
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо взаємодії суб'єктів лобіювання, зареєстрованих у Реєстрі прозорості, з органами місцевого самоврядування та депутатами місцевих рад

м. Київ

22 липня 2026 року

Національна асоціація лобістів України (далі - НАЛУ) як самоврядне професійне об'єднання суб'єктів лобіювання підготувала ці рекомендації для формування прозорості, доброчесної та однаково зрозумілої практики взаємодії зареєстрованих суб'єктів лобіювання з органами місцевого самоврядування, депутатами місцевих рад, посадовими і службовими особами рад.

Документ має методичний і роз'яснювальний характер. Він не встановлює нових прав чи обов'язків, а систематизує вимоги законодавства, етичні стандарти та практичні дії, які допомагають відрізнити лобіювання від адвокації, фіксувати контакти, запобігати конфлікту інтересів і мінімізувати корупційні та репутаційні ризики.

Рекомендації можуть використовуватися як основа для внутрішніх пам'яток, навчальних матеріалів, журналів обліку контактів, чек-листів для депутатів і посадових осіб, а також для комунікації з громадянами та бізнесом.

1. НОРМАТИВНА БАЗА

- Конституція України;
- Закон України від 23.02.2024 № 3606-IX «Про лобіювання»;
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Закон України «Про статус депутатів місцевих рад»;
- Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»;

- Закон України «Про запобігання корупції»;
 - Закон України «Про доступ до публічної інформації»;
 - Закон України «Про звернення громадян»;
 - Кримінальний кодекс України та Кодекс України про адміністративні правопорушення;
- постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2024 № 1128 «Про затвердження Правил етичної поведінки суб'єктів лобіювання».

2. БАЗОВІ ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ

- **Законність** - усі контакти здійснюються в межах Конституції України, законів України, регламенту ради та антикорупційних вимог.
- **Відкритість** - суб'єкт лобіювання чітко ідентифікує себе, клієнта або бенефіціара, сферу та предмет лобіювання.
- **Прозорість** - матеріали, зустрічі, листування і предмет впливу мають бути належно зафіксовані та відображені у звітності суб'єкта лобіювання.
- **Доброчесність** - виключаються приховані домовленості, неправомірна вигода, тиск, маніпулятивний або оманливий вплив.
- **Рівність доступу** - орган місцевого самоврядування забезпечує неупереджене ставлення до всіх суб'єктів лобіювання і не створює привілейованих каналів доступу.
- **Підзвітність** - суб'єкт лобіювання подає звітність через Реєстр прозорості, а об'єкт лобіювання фіксує ризикові контакти та інформує НАЗК у випадках, передбачених законом.

3. ЯК РОЗПІЗНАТИ ЛОБІЮВАННЯ

Лобіюванням є діяльність, спрямована на вплив або спробу впливу на об'єкт лобіювання в комерційних інтересах бенефіціара¹ або у власних комерційних інтересах особи, якщо така діяльність стосується предмета лобіювання.

Для практичної кваліфікації процесу лобіювання доцільно перевіряти наявність трьох взаємопов'язаних елементів:

- суб'єкт лобіювання - фізична або юридична особа приватного права, що набула статусу суб'єкта лобіювання і внесена до Реєстру прозорості;
- об'єкт лобіювання - суб'єкт правотворчої діяльності або правотворчої ініціативи, зокрема місцева рада, депутат, посадова чи службова особа, які беруть участь у підготовці або прийнятті нормативно-правового акта;
- предмет лобіювання - нормативно-правовий акт або його проєкт, включаючи планування, розроблення, прийняття, зміну, втрату чинності чи утримання від таких дій.

Питання для перевірки	Ознака лобіювання	Практичне значення для депутата / посадової особи
Хто звертається?	Зареєстрований суб'єкт лобіювання або особа, яка фактично здійснює вплив у комерційних інтересах.	Перевірити статус у Реєстрі прозорості та вимагати ідентифікацію.
В чийх інтересах?	Клієнт, бенефіціар або власний комерційний інтерес суб'єкта.	З'ясувати клієнта / бенефіціара і можливий конфлікт інтересів.
Щодо чого здійснюється вплив?	Конкретний нормативно-правовий акт або проєкт акта.	Встановити назву проєкту рішення, сферу та предмет лобіювання.
Який спосіб впливу?	Зустріч, лист, аналітика, участь у підготовці проєкту, публічний захід тощо.	Зафіксувати контакт, матеріали і короткий зміст обговорення.

¹ **бенефіціар лобіювання** — це фізична або юридична особа, в комерційних інтересах якої суб'єкт лобіювання здійснює вплив або спробу впливу на прийняття, зміну чи скасування нормативно-правового акта. Закон «Про лобіювання» прямо пов'язує діяльність суб'єкта лобіювання з комерційними інтересами бенефіціара.

4. ЩО НЕ Є ЛОБІЮВАННЯМ

Не кожна взаємодія з органом місцевого самоврядування є лобіюванням.

Якщо відсутній комерційний інтерес, винагорода за просування чужого комерційного інтересу або предмет у вигляді нормативно-правового акта, взаємодія може належати до адвокації², звернення громадян, експертної, громадської, професійної чи іншої законної діяльності.

- звернення громадян, місцеві петиції, участь у громадських слуханнях і публічних консультаціях;
- безоплатне представлення власного або суспільного інтересу без комерційної мети;
- науково-експертна, аналітична та освітня діяльність без комерційного інтересу;
- діяльність громадських об'єднань та інших неприбуткових організацій, якщо вона не спрямована на отримання комерційної вигоди бенефіціаром;
- професійна діяльність адвокатів у межах захисту та представництва, зокрема в судовому або адміністративному порядку;
- діяльність політичних партій та кандидатів у межах виборчого процесу;
- мирні зібрання, публічні кампанії та інші форми участі громадян, які не мають ознак лобіювання.

У разі сумніву варто оцінювати не назву діяльності, а її зміст:

- хто діє,
- в чийх інтересах,
- чи є комерційний результат,
- чи існує конкретний нормативно-правовий акт, на який спрямований вплив.

² Адвокація — це відкрита, законна та переважно безоплатна діяльність фізичних осіб, громадських об'єднань, професійних спільнот або інших заінтересованих сторін, спрямована на представлення, захист чи просування суспільного, громадського, професійного або власного інтересу перед органами публічної влади, яка не має ознак лобіювання та не здійснюється з метою платного впливу в чужих комерційних інтересах.

5. ПРЕДМЕТ ЛОБІЮВАННЯ ТА МЕЖІ ДОПУСТИМОГО ВПЛИВУ

Предметом лобіювання може бути лише нормативно-правовий акт або проєкт такого акта, а також процедури його планування, підготовки, розгляду, прийняття, зміни, втрати чинності чи скасування.

Не належать до предмета лобіювання індивідуальні рішення, що не мають нормативного характеру, зокрема кадрові рішення, тендери, закупівлі, дозволи, ліцензії, виділення коштів конкретній особі, вирішення приватного спору або інші акти індивідуальної дії.

До допустимих методів лобіювання належать:

- подання аналітичних матеріалів, правових висновків, порівняльних таблиць, оцінок впливу та проєктів нормативно-правових актів;
- усна, письмова та електронна комунікація з об'єктами лобіювання;
- участь у робочих групах, консультаціях, круглих столах, публічних обговореннях і засіданнях у порядку, визначеному законом та регламентом ради;
- ініціювання підготовки проєкту нормативно-правового акта або участь у його розробленні в межах зареєстрованого предмета лобіювання.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

6.1. Суб'єкт лобіювання (лобіст)

Суб'єкт лобіювання (лобіст) зобов'язаний діяти відкрито, добросовісно і в межах зареєстрованого предмета лобіювання. Під час контакту він має повідомити об'єкту лобіювання факт здійснення лобіювання, сферу і предмет лобіювання, клієнта або іншого бенефіціара, а також надати достовірну інформацію і не вводити в оману щодо змісту своєї діяльності.

Суб'єкту лобіювання (лобісту) заборонено пропонувати, обіцяти або надавати неправомірну вигоду об'єкту лобіювання чи пов'язаним із ним особам, застосовувати тиск, шантаж, погрози, приховане представництво інтересів або інші методи, що суперечать закону та Правилам етичної поведінки лобіста.

6.2. Депутат місцевої ради, посадова чи службова особа як об'єкт лобіювання

Об'єкт лобіювання має право отримувати повну, точну і достовірну інформацію про мету, сферу, предмет лобіювання, клієнта або бенефіціара, ознайомлюватися з аналітичними матеріалами, а також інформувати НАЗК про вплив або спробу впливу осіб, які не мають статусу суб'єктів лобіювання, якщо така діяльність має ознаки лобіювання.

Об'єкт лобіювання зобов'язаний забезпечувати рівне і неупереджене ставлення до всіх суб'єктів лобіювання, розглядати подані матеріали у встановленому порядку, не допускати одержання неправомірної вигоди, вживати заходів щодо недопущення конфлікту інтересів та інформувати НАЗК про дії суб'єкта лобіювання, які, на його переконання, порушують вимоги Закону.

6.3. Декларування та робочий облік контактів

Закон не встановлює для депутатів місцевих рад або посадових осіб окремого спеціального звіту про лобіювання. Водночас для превентивного захисту доцільно вести внутрішній робочий облік контактів із суб'єктами лобіювання.

Сам факт контакту із зареєстрованим суб'єктом лобіювання не є об'єктом декларування у розумінні Закону України «Про запобігання корупції» і сам по собі не потребує декларування.

7. ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА ЛОБІЮВАННЯ

Звітність є ключовим інструментом прозорості. Суб'єкт лобіювання (лобіст) подає звіт щодо лобіювання до Реєстру прозорості в електронній формі за кожне півріччя: за перше півріччя - до 31 липня включно звітного року, за друге півріччя - до 31 січня включно року, наступного за звітним.

Звіт містить, зокрема, відомості про суб'єкта лобіювання, клієнтів та/або бенефіціарів, предмети й об'єкти лобіювання, договори, ціну договорів і суми

отриманих або витрачених коштів у визначених законом діапазонах, а також зустрічі та спілкування з окремими об'єктами лобіювання, під час яких здійснювалося лобіювання.

Аспект	Суб'єкт лобіювання (лобіст)	Об'єкт лобіювання (депутат/посадова особа)
Основний обов'язок	Подати звіт до Реєстру прозорості за кожне півріччя.	Розглядати матеріали, забезпечувати рівне ставлення, не допускати конфлікту інтересів і неправомірної вигоди.
Фіксація контактів	Відображається у звітності у випадках, визначених Законом.	Спеціальний звіт не подається; рекомендовано вести внутрішній журнал контактів.
Публічність	Дані Реєстру прозорості є відкритими, крім інформації з обмеженим доступом.	Декларації подаються за правилами антикорупційного законодавства; повідомлення до НАЗК здійснюються у встановленому порядку.
Реакція на порушення	Усунути порушення, подати заяви чи уточнення, якщо це передбачено законом.	Інформувати НАЗК про дії суб'єкта лобіювання або незареєстрованої особи, якщо вони мають ознаки порушення.

8. ПОКРОКОВА ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ ТА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ

Крок 1. Визначте, чи є ознаки лобіювання

Перевірте, чи є суб'єкт лобіювання (лобіст), комерційний інтерес і конкретний нормативно-правовий акт або його проєкт. За відсутності хоча б однієї ключової ознаки взаємодія може бути адвокацією або іншою законною діяльністю, але все одно має відповідати принципам доброчесності та прозорості.

Крок 2. Перевірте статус особи у Реєстрі прозорості

Перед змістовною зустріччю, листуванням або консультацією перевірте, чи має особа статус суб'єкта лобіювання, в чийх інтересах вона діє і який предмет лобіювання заявлено.

Крок 3. Вимагайте належної ідентифікації

Під час першого та кожного наступного змістовного контакту суб'єкт лобіювання має повідомити своє ім'я або найменування, факт здійснення лобіювання, сферу, предмет, клієнта або бенефіціара, а також нормативно-правовий акт чи проект акта, на який спрямований вплив.

Крок 4. Фіксуйте контакт

Доцільно вести журнал контактів: дата, час, формат, учасники, клієнт / бенефіціар, предмет лобіювання, назва проекту рішення, отримані матеріали, короткий зміст обговорення.

Крок 5. Перевірте конфлікт інтересів

Оцініть, чи не існує приватного інтересу, родинних, майнових, корпоративних або інших зв'язків із клієнтом, бенефіціаром чи суб'єктом лобіювання. За наявності сумнівів зверніться до уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції, юридичної служби або НАЗК.

Крок 6. Не приймайте подарунків чи переваг

Контакт, зустріч або отримання аналітичних матеріалів не є подарунком. Водночас будь-які подарунки, послуги, оплата витрат, пільги, переваги або інші вигоди у зв'язку з виконанням повноважень створюють високий корупційний ризик і мають оцінюватися за антикорупційним законодавством.

Крок 7. Повідомляйте про ризикові ситуації

Якщо особа фактично здійснює лобіювання без статусу суб'єкта лобіювання, приховує клієнта або бенефіціара, вводить в оману, пропонує неправомірну вигоду чи

застосовує тиск, зафіксуйте обставини та повідомте НАЗК або інший компетентний орган у встановленому порядку.

9. РЕКОМЕНДОВАНИЙ АЛГОРИТМ ПРОХОДЖЕННЯ ПИТАННЯ ЧЕРЕЗ МІСЦЕВУ РАДУ

1. Попередній контакт або звернення з обов'язковою ідентифікацією суб'єкта лобіювання, клієнта / бенефіціара, сфери та предмета лобіювання.

2. Подання аналітичних матеріалів, правових висновків, оцінки впливу, порівняльних таблиць або проєктних пропозицій.

3. Попередня оцінка пропозицій на відповідність Конституції України, законам України, регламенту ради, антикорупційним вимогам, інтересам територіальної громади і принципам належного врядування.

4. Направлення матеріалів до профільної постійної комісії, виконавчого комітету, юридичного, фінансового або іншого відповідального підрозділу.

5. Публічне обговорення, консультації із заінтересованими сторонами або розгляд на пленарному засіданні у порядку, визначеному законом і регламентом ради.

6. Прийняття рішення радою з дотриманням вимог щодо відкритості, конфлікту інтересів, рівного доступу та належного документування.

7. Моніторинг виконання рішення, оцінка фактичних наслідків для громади, бюджету, бізнесу та інших заінтересованих сторін, а також фіксація потреби у подальшому коригуванні.

10. АБСОЛЮТНІ ЗАБОРОНИ ТА ЗОНИ ПІДВИЩЕНОЇ ОБЕРЕЖНОСТІ

Для суб'єктів лобіювання (лобістів) неприпустимими є:

- здійснення лобіювання без набуття або після зупинення / припинення статусу суб'єкта лобіювання;

- приховування або ненадання інформації про клієнта, бенефіціара, сферу, предмет або факт здійснення лобіювання;
- подання недостовірних, неповних або оманливих відомостей до Реєстру прозорості;
- лобіювання комерційних інтересів, що стосуються заборонених предметів або в інтересах осіб, які не можуть бути клієнтами чи бенефіціарами;
- фінансування лобіювання із заборонених джерел;
- пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди об'єкту лобіювання чи пов'язаним із ним особам;
- тиск, погрози, шантаж, маніпуляція, маскуванню комерційного лобіювання під адвокацію, громадську активність або експертну діяльність;
- залучення до лобіювання осіб, які відповідно до закону не мають права здійснювати таку діяльність.

Зони підвищеної обережності: неформальні зустрічі, онлайн-комунікація, аналітика на замовлення, участь громадських організацій із прихованим комерційним інтересом, фінансування публічних кампаній, благодійні внески або оплата заходів, пов'язаних із конкретним проєктом нормативно-правового акта.

11. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Відповідальність за порушення законодавства у сфері лобіювання встановлюється, зокрема, Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним кодексом України. У практичних матеріалах доцільно зазначати вид порушення та правову кваліфікацію без довільного розширення підстав відповідальності.

Порушення / ризик	Можлива правова реакція	Практична дія ради / депутата
Лобіювання без статусу суб'єкта лобіювання або після зупинення / припинення статусу.	Адміністративна відповідальність за ст. 188-46-1 КУпАП.	Зафіксувати обставини і повідомити НАЗК.

Неподання або несвоєчасне подання звіту щодо лобіювання.	Адміністративна відповідальність за ст. 188-46-2 КУпАП.	Порівнювати власний журнал контактів із публічною інформацією Реєстру за потреби.
Порушення обмежень щодо предмета лобіювання, клієнта, бенефіціара або джерел фінансування.	Адміністративна відповідальність за ст. 188-46-2 КУпАП; можливе зупинення статусу у випадках, визначених законом.	Не продовжувати змістовну комунікацію до правового з'ясування ситуації.
Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди.	Кримінальна відповідальність залежно від фактичних обставин, зокрема за статтями 368-369 КК України.	Негайно припинити контакт, зафіксувати докази і повідомити компетентні органи.
Отримання подарунків, послуг, пільг чи переваг у зв'язку з повноваженнями.	Оцінюється за Законом України «Про запобігання корупції», КУпАП або КК України залежно від обставин.	Звернутися до уповноваженої особи, юридичної служби або НАЗК; не приймати вигоду.

12. ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ГРОМАДЯН: АДВОКАЦІЯ

Громадяни можуть взаємодіяти з місцевою владою без реєстрації лобістом, якщо вони безоплатно представляють власний або суспільний інтерес і не здійснюють платне просування чужого комерційного інтересу щодо нормативно-правового акта.

1. Подайте особисте або колективне звернення до депутата, ради чи виконавчого органу.

2. Беріть участь у громадських слуханнях, публічних консультаціях, робочих групах і дорадчих органах.

3. Використовуйте місцеві петиції, запити на публічну інформацію, громадську експертизу та мирні зібрання.

4. Об'єднуйтеся в громадські організації для системного представлення суспільного інтересу без комерційної вигоди.

5. Якщо вам пропонують платне просування чужого комерційного інтересу щодо проекту рішення ради, перевірте, чи потрібен статус суб'єкта лобіювання.

13. ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ БІЗНЕСУ

Бізнес може взаємодіяти з місцевою владою двома законними шляхами: через відкриту участь у публічних консультаціях, зверненнях і робочих форматах від власного імені або через залучення зареєстрованого суб'єкта лобіювання для представлення комерційного інтересу.

1. Визначте, чи йдеться про адвокацію від імені компанії, членство в бізнес-асоціації, участь у консультаціях або про професійне лобіювання через зареєстрованого суб'єкта.

2. Перед укладенням договору перевірте статус суб'єкта лобіювання у Реєстрі прозорості.

3. У договорі визначте предмет лобіювання, клієнта, бенефіціара, сферу, методи, строки, винагороду та порядок надання звітної інформації.

4. Врахуйте публічність: дані про клієнта, бенефіціара, предмет лобіювання і діапазони вартості договору відображаються у звітності суб'єкта лобіювання у межах, визначених законом.

5. Перевірте відсутність санкційних, корупційних, репутаційних та інших обмежень щодо компанії, бенефіціарів, джерел фінансування та предмета лобіювання.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ДЕПУТАТАМ/ПОСАДОВИМ ОСОБАМ ФОРМА ЖУРНАЛУ КОНТАКТІВ

Дата	Формат контакту	Суб'єкт лобіювання	Клієнт / бенефіціар	Предмет лобіювання	Проект НПА / рішення	Передані матеріали	Примітка / ризик

15. ПОРЯДОК ЗВЕРНЕННЯ ТА МЕТОДИЧНА ПІДТРИМКА

З питань офіційного тлумачення Закону, роботи Реєстру прозорості, моніторингу та повідомлень про можливі порушення слід звертатися до Національного агентства з питань запобігання корупції <https://nazk.gov.ua/uk/>.

З методичних питань застосування цих рекомендацій, організації навчання для депутатів місцевих рад, посадових осіб виконавчих органів та працівників апарату ради можна звертатися до НАЛУ <https://unla.org.ua/>.

Просимо довести ці методичні рекомендації до відома депутатів ради, посадових осіб виконавчих органів та працівників апарату, які беруть участь у підготовці, розгляді або прийнятті нормативно-правових актів.

Джерела для правової верифікації

- Закон України від 23.02.2024 № 3606-IX «Про лобіювання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3606-20>
- Закон України від 21.03.2024 № 3620-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за порушення законодавства у сфері лобіювання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3620-20>
- Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2024 № 1128 «Про затвердження Правил етичної поведінки суб'єктів лобіювання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1128-2024-%D0%BF>
- Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII «Про запобігання корупції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>

**ГОЛОВА ПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ
ЛОБІСТІВ УКРАЇНИ**

ОЛЕКСІЙ ШЕВЧУК